

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

**Raemond, Florimond de
Coloniae Agrippinae, 1655**

VI. Landgrauij impudentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

approbatus; publice approbatus est ab Ordinibus Imperij Mense Martio Anni 1548. et si idem Mauritius mox protestatus sit suorum consiliariorum instantia, quasi sine suorum subditorum consensu, quorum religionem immutatam teneretur servare, nequaquam librum illum concordiae posset approbare. (Erat vero liber hic ante Buceri adventum, uti dictum est, compositus: quem ab Electore Brandeburgico eidem datum, & ab alijs, excepto Brentio & Melanchthone subscriptum, quum evoluisset, sive quod minus ei placeret, sive quod sine sua opera confectum ægre ferret, probare se non posse respondit, & clanculum abiens, Argentinam se recepit.

V. Ad librum hunc continentem Novam & Academicam religionis formam, antiquis Ecclesie constitutionibus contrariam, quamvis Pontifex sanctissime respondit, inauditum & monitrosam esse, ut presbyter ordinatus uxorem ducere, & sacrum officium administrare possit: & consuetudinem illam cœna Domini sub utraque specie sumendam pridem in Ecclesia abrogatam esse, & in his indulgendi potestatem nulli præterquam sibi committere. Nihilominus tamen Imperator, pacis in Germania stabilizandæ studio, librum in consensu Ordinum Imperij legi, ac deinde Latina & vernacula lingua excudi, & ab omnibus recipi iussit. Et è Lutheranis quidem alij receperunt, alij reiecerunt. Recepit Joachimus Elector Brandeburgicus: at frater ipsius Joannes reiecit. Subscripsit Elector Palatinus; sed ex eadem familia Dux Bipontinus subscribere recusavit. Dux Wirtembergicus eo perditionem suam publicato, Ministros qui subscribere nollent, dimitti iussit. Saxoniz Dux captivus ut scriberetur, numquam adduci potuit: uti nec eius filij: cui tamē Landgravius se submisit. maxima in Mauricio novo Electore erat difficultas, qui multis Principum & Cæsaris collationibus ut probaretur induci non poterat, seductus per suos, donec suis iterum iterumque consultis Theologis rationi cessit & 15. Maij liber ille est publicatus, refutatis sufficienter ijs quæ opponebantur. Et sic quidem dissensionum & turbarum omnia plena erant: Brentius, Bucerus, & Musculus, Lutherani Theologi librum hunc probare noluerunt, quem tamen alij complures approbaverunt, & imprimis Islebius Agricola, non obscuri nominis Lutheranus Theologus, qui etiam præcipuus eius fuit auctor. Beza *Infelicem hunc partem Lutherano apostata Islebij nomine editum* dicit: sed

postquam ex eius lectione cognitum fuit, nihil eo nisi pura doctrina & Ecclesiastica politia depravationem contineri, à fidelibus Ministris statim impugnatum, adeoque fuisse abolitum. Sic Beza: quum Interimistica illa religionis forma à multis civitatibus recepta fuerit, atque adeo etiamnum apud nonnullos vigeat. Palladius insignem ait fuisse illam prodicionem: qua nonnulli ex fratribus ipsorum, ut bonam ab Imperatore inirent gratiam, Interimisticam illam religionem sibi abtrudi, & ad Missam perducere passi sunt, ex illa opinione, quod hæc & talia sint ad aphora. At Melanchthon et si is multum huic Concordiæ libro restitisset uti ex actis eius liquet, timore tamen Cæsaris & Mauritij multum de Veteri pernicacia Lutheranis vivente usurpata remiserat, ut quasi inuitus librum tolerare videretur, quæ propter idem à Flaccianis acerbe est exagitatus. (d) qui pacificationi studens respondit, aliquam servitutem ferendam esse, modo cum impietate non sit coniuncta. Ut paucis dicam, ex Interimistico hoc libro nova religio procusa est, quæ postea tam à verè Catholicis quam Lutheranis fuit oppugnata: quamvis Imperator, ut ab omnibus reciperetur, severe edixerit, quo scilicet Protestantes hac ratione à Lutheranismo abductos, paullatim ad Catholicam reduceret Ecclesiam.

VI. Prædicantes doctrinam hanc approbare recusantes, solum passim vertere & abire iussi sunt. Joannes Brentius Hala, vbi XXVI. annos docuerat, discessit. Osiander Norimberga relicta, in Prusiam se contulit, vbi novam hæresin procedit, de qua lib. II. diximus. Blaurotus Constantiam reliquit. Musculus Augustæ valedicens, Bernam Helvetiorum commigravit. Qui Spiræ & Wormatiæ docuerant, iidem alij alio dilapsi sunt. Et Ridicula tunc apparuit & mere humanum inventum Religio Lutherica, cum ex omnibus eius professoribus nemo inventus est, qui Martyrij coronam pro Lutheranæ religionis aut Confessione Augustanæ moriendo, appeteret: sed omnes dissimulando suam ferociam persecutionem velis remisque fugebant. Quid de his Tertullianum dicitur? quid eis, si de suorum numero essent, exprobraturum putas? Vtinam et in vixisset adhuc Lutherus, & nubes illas è levissimis cerebri sui vaporibus formatas, momento dissipari, id est.

O o 3. Eccle.

c Vlenberg. in Vita Melanchth. omnia illa exactissimo refert cap. 17. & 18. d. lidem cap. 18. & in Matth. Blaccio.

Ecclesiam quam ipse ad finem usque Mundi duraturam
 & sibi & alijs persuaserat, omni forma & decore nuda-
 sam, repente concidere vidisset. Vere enim, Vere tunc
 Lutherana religio ex oculis evanescens inuisibi-
 lis euasit, cum professores eius subtruerunt, passi
 nouam formam induci. Profecto animam tum
 agebat vniuersus Lutheranismus: quam non du-
 bium est quin Interimistica Religio penitus e-
 lisa fuerit, si Concilio mature finis impositus,
 eiusque decreta Imperatore Germaniâ armis ad-
 huc obtinente, promulgata fuissent. Ex ciuitati-
 bus enim pleræque aliæ vltro, aliæ Imperatoris
 metu ac respectu Nouam illam Religionis For-
 mulam amplexæ fuerant. At morâ illa (quippe
 Anno M D LXIV. demum Concilium illud con-
 clusum fuit) Hæresi respirandi dedit spacium,
 effecitque vt dum extrema Concilij expectaban-
 tur decreta, Lutherana religio non pristinos mo-
 do suos cultores permulserit, sed novos etiam al-
 legerit. Vt enim arbor quæ iam inueterauit, &
 radices alte egit, non facile deijcitur; sic religio
 etiam falsa ex animo quem semel occupauit, æ-
 gre admodum euellitur atque extirpatur. Imper-
 ator interim nihilominus Imperij Ordines vt
 doctrinæ huic subscriberent, vrgere non cessabat;
 adeo vt etiam ciuitates id facere recusantes pro-
 scriptæ, & è concionatoribus nonnulli compre-
 hensi & in vincula coniecti sint, vt Vlmenfisbus ac-
 cidit, è quibus tamen duo subscriperunt. Quid
 multius? E ciuitatibus pleræque, vt Augusta, Con-
 stantia, Lindauia, Vlma, &c. dicto Cæsaris audien-
 tes fuerunt: Argentinenses vero & Magdebur-
 genses mira pertinacia tergiversabantur. Et illi
 quidem diuersis legationibus Cæsarem obseca-
 runt, vt in Augustana confessione vsq; ad Conci-
 lij determinationem persistere sibi liceret; inte-
 rim vero nulla se impedimenta Catholicæ Ecclē-
 siæ, aut eius de festis, de ieiunijs, & quæ eiusmodi
 sunt constitutionibus, nec ipsis etiam Ecclesiasti-
 cis obiecturos: rogare tantum vt cuique quam
 velit religionem, citra scandalum profiteri liceat,
 donec à Concilio certi quid statuatur. Quod si
 Cæsar simpliciter aliquanto cum ipsis egisset, &
 propositum acius vssisset, dubium non est quin
 decretum illi recepturum fuisset. Quum enim Ar-
 gentoratum venturus diceretur, mirum est quanto-
 pe etiam contumacissimi consternati fuerint, sic
 vt multi forrenis suis metuentes, relicta vrbe, aliò

migrarint. Vbi vero Cæsarem ipse Vlman habere,
 & inde in Belgium descendere velle percubuit,
 resumptis animis, aliam ad eum legationem misere-
 runt, cuius exitus post multam actionem is fuit,
 vt de restaurando diuino cultu cum Episcopo &
 alijs iussi sint transigere. Tandem ergo Imperato-
 re cum duobus captiuis Principibus, Saxone &
 Landgrauiò, in Belgium transgresso, Argentorati
 Catholica religio postliminio restituta, & Missa
 XXI. annos iam intermissa, in tribus templis ex-
 piatis prius, rursus fuit celebrata: quod à Sleida-
 no prolixè recitatur. Magdeburgenses restabant,
 & Bremenses, qui extrema perferre, quam illam
 religionis mutationem admittere maluerunt; in
 quos proscriptio lata fuit, & promulgata quo-
 que in illos sententia. At in proscriptos cuius
 fortunam suam experiri ius est. Magdeburgenses
 quidem quum diu muris sese continuissent, tan-
 dem cum octo armatorum millibus & tormentis
 aliquot egressi, ab Archiepiscopi & ipsius quos Cæsar
 ei summiserat copijs, aduerso commisso prælio,
 cladem acceperunt. Eius deinde belli cura Mau-
 ritio demandata fuit; qui vrbe obsessam suis
 auxiliarijs copijs, tandem ad pacis conditiones
 & veniam ab Imperatore petendam adegit; recep-
 to religionis decreto, de pensis quinquaginta au-
 reorum millibus, & duodecim tormentis maiori-
 bus traditis. Sic quoque ibidem Ecclesia restituta
 fuit, expiatis quæ hæresis profanauerat, locis. Sleida-
 nus rerum sacrarum rudis, quo loco Missa re-
 staurata mentionem facit, sanctum hoc sacrifici-
 um scurriliter irridet, omnes ceremonias quæ in
 eo adhibentur, ita repræsentans, vt ipsa Missa ni-
 hil aliud quam Mimus aut Comœdia; & sacerdos
 histrio videatur. quo facto suam manifeste confi-
 tetur imperitiam vt qui quid Missa sit, plane non
 intelligat, perinde agens, ac si Gallicani idiomatis
 ignarus, Gallicanos loquentes agentesque videns
 ac audiens, eos vt Gallos & gallinas cucurite pro-
 nunciet. quæ, malum est ista amentia hominum?
 quos B. Judas iam pridem notauit sua epistola
 scribens: *Quacunque quidem ignorans blasphemant*
&c. Va illis. Quare operæ precium mihi visum
 fuit, Catholico Lectori, vt hæreticorum inue-
 teratam malitiam non videat modo sed & ma-
 nu tangat, sacrarum illarum quæ in solenni &
 quotidiano sacrificio vsurpantur, rationes alibi
 copiosius explicare, vt & pridem eodem à pluri-
 bus

bus sunt explicatæ. (8) Interim ð miser scurra vol- que omnes hæretici, qui sacras Domini aedes pol- luitis, nobisque eas expurgandi & de novo conse- crandi necessitatem imposuistis, hoc scitote: pri- mum per duodecim Cruces quas Episcopus in consecratione Templorum depingit, *duodecim sig- nificari Apostolos*; quod ipsi his armis & Sathanâ & Mundum vicerint ac profligarint. Oleum quo- que in hac consecratione adhibetur, quod liquor hic inter omnes nobilissimus sit & natura sua & significatione. Oleo, inquit Cyprianus in Sermone de Chrismate; *altaris lapides unguuntur, ut eiusmodi sacrosanctis mysterijs spiritualis quadam pinguedo subesse agnoscat, qua externa actioni efficaciam largiatur. Nam ut oleum omnibus reliquis liquoribus supernatat sic sacerdotalis dignitas, omnia in se continens, omnes in terra dignitates antecellit. Lavatur & fumigantur saxa vel lapides, ut intelligatur, illam non amplius iam esse negotiationis domum. Latinas vero & Græcas lit- teras in pavimento describit Episcopus, ad signifi- candum, his duabus linguis sancta mysteria Orientis & Occidentis Ecclesiæ administrari. Idem templi fo- res ingressurus pulsat, sanctas reliquias deferens, eò quod cum omnipotentis Dei auxilio omnes diabobos inde expellit; ut semper illa posthac sit Dei Domus. Hæ quidem & similes ceremoniæ à S. Augustino & Sancto Bernardo descriptæ exstant. Vide igitur nostri sæculi putidam perversitatē ea irri- dentis ad quæ visenda præsei illi Christiani tanto studio, fervore & applausu accurrebant. Eusebius, *Frequenter, inquit, sum gaudio & lætitia, ob templo- rum Dedicaciones, festos dies à Christianis celebrari, in quibus omnes Presbyteri conveniant, adeo ut nec procul inde distantes venire cunctentur. Sanctus Basilus excusat se, quod populum istiusmodi ceremonia expectatio- ne diu suspendisset. Et Sanctus Athanasius Imperato- rem ad similem actum invitat. Nihil reliquum est, inquit, ad integrum decus & ornatum, quam ut tu quoque consecrationi à te ædificatæ ecclesiæ interis. Et Prosper se præsentem fuisse scribit, quando ecclesia quadam Carthagine ab Aurelio Augustini præ- decessore Deo dedicata & consecrata fuit: ubi in forisum frontispicio non sine ingenti miraculo hæc antiquis litteris inscripta, reperta fuerint: Aurelius Pontifex dedicavit.**

Sed quid opus est plura? quum de ceremonia hac Consecrationis, quam Novatores Antichristi notam appellant, om- nis antiquitas honorificè loquatur.

QUOMODO SAXONIÆ DUX
Electorali dignitate privatus, & Hassiæ Land-
gravius Cæsaris arbitrio se permittere
coactus sit.

CAPUT XVIII.

ARGUMENTUM.

- I. Hæretici victoriæ Cæsaris attoniti & stupefacti.
- II. Saxonia Dux Electorali dignitate excuritur.
- III. Landgravius capto Saxone, animum despondit.
- IV. Hala ad Imperatoris pedes se abiecit & per Cancellarium perorat.
- V. Imperatoris ad eum responsio.
- VI. Landgravius imprudentia.

MAGNA illa Saxonici belli victoriæ, plu- ribus deinde alijs veluti concatenata, qui- bus & Landgravius non multo post ad Imperato- ris prostratus, & præcipuarum urbium portæ Cæ- sari apertæ, è Germania vero ad quingenta fere tormenta maiora abducta sunt, Hæreseos omnia fere hæctenus prospere agentis, adeoque Imperiū ex felici huius belli, quem spe devoverat, exitu, in omnes affectantis, torrentem & imperium maxi- mopere retardavit. Ex omni enim illa spe, stulti homines nihil aliud reportarunt, quam quod cam- pos caelorum eadaveribus oppletos, præcipuum factionis ducem captivum, alterum socij casu per- teritum, & nihil nisi vitæ, & quæ exigua restabat, ditionis suæ conservandæ modos circumspicien- tem, ipsi quoque non minus attoniti viderunt. Miseri Prædicantes Lutherani, qui durante bello hæctenus mustarant, eo confecto huc illic di- spersi, latibula quæsi verunt; & ad Helvetios in primis nonnulli se receperunt. Nulla de re tum frequentior fuit aut consultatio aut oratio, quam quibus modis effici posset, ne quid in Landgraviū durius statueretur: at Imperator, spreto omni in- tercessione, nulla alia conditione in gratiam eum reci-

e *Expositio Missæ Argentina, Lipsiæ, Colonia, Mogun- tiæ &c. multiplex & olim & nunc edita est, imprimis ac- curate universæ Vitæ ac mortis Christi æconomia par- tibus singulis Missæ correspondere ostendit libellus Colonia- edius Tit. Mysteria Fidei sacro Missæ officio aptata.*